

„Różne historie Psarskiego i co wyniknęło z tego”

Tablica 1

Psarskie – to jedna z najbardziej zaludnionych wsi w gminie Śrem licząca ponad 2 tys. mieszkańców. Położona jest 2 km na północny-zachód od Śremu na wysokim, zachodnim brzegu Warty. Nazwa nawiązuje do dawnej funkcji wsi jako osady służebnej księcia, gdzie hodowano psy myśliwskie. Pierwsze informacje o miejscowości pochodzą z XIII wieku. W 1279 roku Psarskie było wsią rycerską i własnością komesa Borka z Sierakowa, burgrabiego kościańskiego oraz Wojysława – synów Wojysława Wezenborga. Na przestrzeni wieków majątek przechodził z rąk do rąk, lecz przez blisko dwieście lat należał do rodziny Psarskich. Krótco, bo przez trzy lata, jej właścicielem był między innymi gen. Józef Rufin Wybicki – twórca *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*, który kupił wieś wraz z pobliskimi Manieczkami w 1781 roku, ale już w 1784 roku majątek w Psarskiem przejęła rodzina żony Wybickiego. W kolejnych okresach właścicielami byli: Platerowie, Raczyńscy, Grodziccy i Szoldrscy, a ostatnim, przed II wojną światową, był August Zaleski – minister spraw zagranicznych w latach 1926–1932, a po wojnie Prezydent Rzeczypospolitej na emigracji w Anglii.

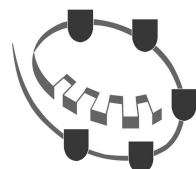
Hrabia Ludwik Plater (1775–1846) – senator, pionier i popularyzator polskiego leśnictwa, geograf i chemik, powstaniec kościuszkowski, senator-kasztelan Królestwa Kongresowego. Zaangażowany w tworzenie i rozwój Szczególnej Szkoły Leśnej przy Uniwersytecie Warszawskim oraz czasopisma leśnego „Sylwan” – dziennika nauk leśnych i myśliwych ukazującego się od 1820 roku aż do dziś. Hrabia Plater był Dyrektorem Dyrekcji Generalnej Dóbr i Lasów Rządowych w latach 1816–1831 reformując administrację leśną oraz wprowadzając nowoczesną gospodarkę w Królestwie Polskim. W Paryżu pełnił funkcję wiceprezesa Towarzystwa Historyczno-Literackiego, a także był współzałożycielem Biblioteki Polskiej, która dała podwaliny pod utworzenie biblioteki Akademii Umiejętności w Krakowie. Odznaczony został orderem św. Stanisława. Zmarł 6 września 1846 roku w Psarskiem.

Psarskie w 1826 r. Fragment mapy ze zbiorów Staatsbibliothek zu Berlin, sygn. SBB_III_C_Kart_N 729_Blatt 2132.

Źródła:
Z. Szmidt, „Region Śremski” przewodnik turystyczny, Śrem 2011
B. Klimczuk, „Spacer po Śremie”, Śrem 2024
Z. Szmidt, artykuł „Na Szlaku” Psarskie w „Głos Śremski”, 1989
Ludwik_Plater_Broel_pionier_polskie.pdf
https://kpbk.umk.pl/Content/201370/Szoldrska_Helena_Halszka_3622_WSK.pdf
Mapa - Muzeum Śremskie

Realizacja:

unia.srem.com.pl

Partner projektu:

SZLAK PRACY
ORGANICZNEJ

www.pracaorganiczna.pl

Tablicę zrealizowano w ramach zadania publicznego
pt.: Questy Regionu Śremskiego. Projekt współfinansowany przez:

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Różne historie Psarskiego i co wyniknęło z tego”

Generał Józef Rufin Wybicki (1747–1822) – publicysta, działacz polityczny, prawnik, autor słów *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*. Urodził się w Będominie na Kaszubach. Uczestnik konfederacji barskiej, potem aktywnie włączył się w reformowanie państwa polskiego. W 1781 roku kupił Psarskie i Manieczki, gdzie zamieszkał wraz z żoną Esterą z Wierusz Kowalskich. W Manieczkach urodziła się także dwójka z trojga jego dzieci. W 1791 przyjął honorowe obywatelstwo Śremu. Po upadku powstania kościuszkowskiego udał się na emigrację do Francji. Pod koniec lat 90. XVIII wieku wraz z gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim stworzył Legiony Polskie. W lipcu 1797 roku ułożył słowa *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*, która od 1927 roku stała się Hymnem Polski. W epoce napoleońskiej utworzył Komisję Rządzącą Księstwa Warszawskiego. Zmarł 10 marca 1822 roku w Manieczkach. Pierwotnie pochowano go przy kościele pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brodnicy. Od 1923 roku jego szczątki zostały przeniesione i znajdują się w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan przy kościele św. Wojciecha w Poznaniu.

dr Jan Szoldrski (1881–1939) – ziemianin, doktor ekonomii, kawaler maltański. Właściciel majątków ziemskich w okolicach Śremu i Kościana: Żydowa, Rostworowa, Gołębina Starego i Nowego, Jaszkowa oraz Psarskiego. Założył Towarzystwo Popierania Nauki Rolnictwa i Leśnictwa w Poznaniu. Przewodniczył Związkowi Ziemian w Kościanie. Był członkiem Zarządu Zakładów Cegielskiego i prezesem Związku Plantatorów Buraka Cukrowego, a także prowadził wzorcową stację hodowli nasion. Rozstrzelany jako zakładnik przez Niemców 23 października 1939 roku na rynku w Kościanie.

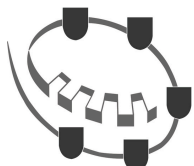
Czy wiesz, że...?

W budynku przy ulicy Owocowej 7 mieszkała rodzina Hańciów i prowadziła sklep spożywczy. Później była tu świetlica wiejska i Punkt Biblioteczny.

Punkt Biblioteczny w Psarskiem, lata 80-te XX w.
na zdjęciu: Elżbieta Grabna i Halina Ratajczak, arch. Halina Dudziak

Realizacja:

unia.srem.com.pl

Partner projektu:

SZLAK PRACY
ORGANICZNEJ

www.pracaorganiczna.pl

Tablicę zrealizowano w ramach zadania publicznego
pt.: Questy Regionu Śremskiego. Projekt współfinansowany przez:

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO